

CULTUURRAAD
VOOR DE
NEDERLANDSECULTUURGEMEENSCHAP

ZITTING 1971-1972

Nr. 4

HANDELINGEN

Vergadering van dinsdag 11 april 1972

INHOUDSOPGAVE

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving, blz. 52

VOORSTELLEN VAN DECREET

Indiening en verzending, blz. 52

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

Gebruik van de elektrische stemapparatuur,
blz. 52

MONDELINGE VRAAG (Rgt. art. 52)

— van de heer **Kuijpers** tot de heer Minister van Nederlandse Cultuur over de bescherming van het geboortehuis van Ernest Claes te Zichem, blz. 52

VOORSTEL VAN DECREET (heer Chabert) tot

regeling van het gebruik van de Nederlandse taal bij de eedaflegging.

Algemene beraadslaging.

Spreker : de heer **Lindemans**, verslaggever, blz. 53

Artikelsgewijze behandeling.

Art. 1: amendement van de heer Vanderpoorten.

Spreker: de heer **Vanderpoorten**, blz. 55

Verklaring vóór de stemming van de heer **Van Geyt**, blz. 55

Naamstemming over het geheel, blz. 55

MEDEDELING VAN DE REGERING over het algemeen cultuurbeleid.

Spreker: de heer **Van Mechelen**,

Minister van Nederlandse Cultuur, blz. 56

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

Mededeling van de heer Voorzitter, blz. 67

VRAGEN

Schriftelijke vragen en antwoorden (Rgt. art. 51)

Een vraag werd ingediend door de heer

Vanhaegendoren, blz. 67

**VOORZITTERSCHAP
VAN DE HEER VANDEKERCKHOVE,
VOORZITTER**

De heren **Van Hoorick** en **Leo Vanackere**, secretarissen, nemen plaats aan het Bureau. De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

— De vergadering wordt geopend te 14 u. 5 m.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Afwezig met kennisgeving :

de heren Babylon, Otte en Vanderhaegen, ziek;
de heren Boey, Dequae en Sledsens, ambtsverplichtingen;
de heren Adriaensens, Dewulf en Rolin Jacquemyns, buitenslands ;
de heer Mesotten.

**VOORSTELLEN VAN DECREET
— INDIENING EN VERZENDING**

Dames en Heren,

De volgende voorstellen van decreet werden ingediend en naar de bevoegde commissies verzonden :

van de heer **Vanhaegendoren** tot het voorkomen van discriminaties.

Verzonden naar de Commissie voor het Reglement van de heer **van Waterschoot** tot oprichting van het „Collegium Trilingue”.

Verzonden naar de Commissie voor onderwijs van de heer **Vandezande** tot regeling van de sociale betrekkingen tussen de werkgevers en hun personeelsleden, alsmede van de door de wet en de verordeningen voorgeschreven akten en bescheiden van de ondernemingen.

Verzonden naar de Commissie voor taalwetgeving en taalbescherming.

van de heer **Van Elewycck** houdende de toelageregeling voor de Nederlandstalige dramatische kunst.

Verzonden naar de Commissie voor culturele promotie en het cultureel patrimonium.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, alvorens met onze werkzaamheden te beginnen, wens ik een woord van dank te richten tot de Voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, onze Collega de heer Van Acker, omdat hij ons in de mogelijkheid heeft gesteld voor onze stemmingen gebruik te maken van de elektrische stemapparatuur van deze vergaderzaal.

Met het oog op die stemwijze werden blokjes met de namen van de leden en het bijhorende nummer aangebracht op de banken die zij, de ene voorlopig, de

andere definitief, innemen. Bij een elektrische stemming komt het bedoelde nummer overeen met het gelijkkluidend nummer op het **stembord** alsmede met de naam van het lid op het blad waarop de uitslag van de stemmingen wordt geregistreerd. Elk lid kan dus van in zijn bank aan de elektrische stemming deelnemen.

Mag ik de hoop uitspreken dat, ondanks de problemen die in het vooruitzicht van de eventuele stemmingen van vandaag moesten worden overwonnen, de ontworpen wijze van stemmen voor de Raad een technisch succes zal worden?

VRAAG (Rgt. art. 52) :
**MONDELINGE VRAAG
VAN DE HEER KUIJPERS
TOT DE HEER MINISTER
VAN NEDERLANDSE CULTUUR
OVER DE BESCHERMING
VAN HET GEBOORTEHUIS
VAN ERNEST CLAES TE ZICHEM**

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de vraag van de heer Kuijpers tot de heer Minister van Nederlandse Cultuur over de bescherming van het geboortehuis van Ernest Claes te Zichem. De heer Kuijpers heeft het woord.

De heer Knijpers (op het spreekgestoelte). — Mijnheer de Voorzitter, Mijnheer de Minister, Dames en Heren, in verband met de bescherming van het geboortehuis van Ernest Claes en de bescherming van de omgeving, de Demervallei, staan we weer eens voor een al te klassiek feit van manklopende overheidzorg en ondoeltreffendheid van de administratie ten aanzien van ons cultuurgoed en leefmidde. Ik zou dan ook deze vraag haast symbolisch willen stellen aan de Cultuurraad.

Inderdaad, sedert meer dan zes jaar is deze kwestie in de streek en voor gans Vlaanderen actueel en het is slechts te danken aan de meer dan edelmoedige inzet van een gezin dat het geboortehuis aankocht, dat we nu nog kunnen spreken over het geboortehuis van **Ernest Claes**.

Welke zijn de feiten?

Eerst en vooral staat het gemeentebestuur vrij onverschillig ten aanzien van deze zaak net zoals tegenover de rest van het vrij belangrijk gemeentelijk historisch patrimonium.

De Commissie voor Monumenten en Landschappen, de heer Minister van Nederlandse Cultuur en de heer Minister van Openbare Werken zijn eensgezind dat het huis en de omgeving dienen beschermd te worden. Op verzoek van de heer Minister van Nederlandse Cultuur werd een V.Z.W. opgericht en werd de publieke opinie beroerd. Een petitie met meer dan 15 000 handtekeningen werd onlangs bij hem ingediend.

En toch merken we allerlei onduldbare toestanden :

achter het huis wordt er door een bedrijf gebouwd zonder toelating, wat achteraf wel snel geregeld werd; langsheen het huis daveren geregeld zware vrachtwagens naar dat bedrijf die schade berokkenen aan de bouw (scheuren en dergelijke); een **langsheen**-lopende gracht wordt gedempt en een naastgelegen landelijke weg onoordeelkundig verhard; klachten hierover blijven onbeantwoord; meer nog, bezoekers van het geboortehuis worden gehinderd door niet zinnige Rij kswachtcontrole op de geparkeerde wagens enz.

Kortom een toestand zoals we er helaas zovele kennen in Vlaanderen.

Kan de heer Minister ons mededelen welke afdoende maatregelen binnen korte tijd zullen genomen worden om tot de volledige bescherming over te gaan?

De heer Voorzitter. — De heer Minister van Nederlandse Cultuur heeft het woord.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, op 21 maart 1972 had ik reeds de gelegenheid naar aanleiding van een interpellatie van de heer G. Willems, in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, uitvoeriger in te gaan op mijn inzichten inzake het beleid wat betreft monumenten en landschappen.

Wat de concrete vraag betreft nopens de bescherming van het landschap rond het geboortehuis van **Ernest Claes**, kan ik u mededelen dat het in mijn bedoeling ligt over enkele dagen het akkoord van de Kabinetsraad te vragen om het vermelde landschap bij koninklijk besluit te klasseren, volgens de bepalingen van de wet van 7 augustus 1931 betreffende het behoud van monumenten en landschappen.

De heer Voorzitter. — Het incident is gesloten.

**VOORSTEL VAN DECREET
VAN DE HEER CHABERT
TOT REGELING VAN HET GEBRUIK
VAN DE NEDERLANDSE TAAL
BIJ DE EEDAFLEGGING
— BERAADSLAGING EN STEMMINGEN**

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, onze agenda vermeldt de beraadslaging en de stemmingen over het voorstel van decreet van de heer Chabert tot regeling van het gebruik van de Nederlandse taal bij de eedaflegging.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Lindemans, verslaggever, heeft het woord.

De heer Lindemans, verslaggever (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, wij zijn ons allen bewust van de plechtigheid van dit ogenblik. Het is een belangrijk feit in de Belgische geschiedenis, dat een nieuwe tak van de wetgever zijn wetgevende arbeid aanvat.

Geachte Collega's, dit is het moment waarop de Nederlandse Cultuurraad een eerste voorstel van decreet in bespreking neemt in zijn openbare vergadering. Het zal buiten dit Huis ook duidelijk worden dat in dit land, een nieuwe tak van wetgevende macht tot stand is gekomen. In dit historisch gebouw waren het tot nog toe twee wetgevende vergaderingen die de wetten voor het ganse land hebben gestemd. Thans komen wij tot het goedkeuren van wetten, die onder de naam van decreten toepasselijk zijn voor de Nederlandstalige gemeenschap in dit land. Daarom betreur ik het dat de naam „Cultuurraad” werd gekozen en niet deze van „Cultuurparlement”, die duidelijker de aard zou hebben weergegeven van de wetgevende arbeid die wij hier verrichten.

Welnu, het komt er voor ons op aan te bewijzen dat de culturele autonomie een inhoud heeft en dat werkelijk wetgevende arbeid in de schoot van de **Cultuurraad** kan worden gerealiseerd. De grondregel van de culturele autonomie was: „voor eigen zorgen een eigen oplossing”. Welnu vandaag is het een eerste gelegenheid om aan die grondregel te beantwoorden. Het voorstel van decreet, uitgaande van onze Collega Chabert, beantwoordt inderdaad aan een zorg die zeer levendig is geweest in de Vlaamse gemeenschap. Naar aanleiding van de jongste gemeenteraadsverkiezingen in 1970 zijn er inderdaad enkele incidenten gerezen nopens de eedaflegging in zekere gemeenteraden van het Nederlands taalgebied, waar bepaalde gemeenteraadsleden meenden dat zij de vrijheid hadden dit in een andere taal dan het Nederlands te mogen doen.

Daartegenover, Dames en Heren, stond de eensgezinde Vlaamse overtuiging dat deze kwestie geregeld is door de taalwetten van 1962 en 1963, die inderdaad voorschrijven dat de diensten, gevestigd in het Vlaamse landsgedeelte, uitsluitend gebruik maken van het Nederlands.

Welnu, het kan niet betwijfeld worden dat een gemeenteraad een dienst is, ook al kan niet worden betwijfeld dat een gemeentelijk mandataris geen ambtenaar is.

Het is iets dat zeer duidelijk door de wetten van 1962 en 1963 wordt gesteld, namelijk dat de diensten gevestigd in het Nederlandse taalgebied uitsluitend het Nederlands gebruiken. Dan kan men daaruit onmiddellijk afleiden dat ook de eedaflegging van de mandatarissen in die diensten uitsluitend moet geschieden in het Nederlands.

Men heeft evenwel gegrepen in het arsenaal van onze aloude wetten naar bepaalde reeds vergeten wetten waaruit het tegendeel zou moeten blijken.

Er was de wet van 30 juli 1894, die voorschreef dat de eed in België werd afgelegd in één van de nationale talen. Pro memorie, moet ik dan nog aanhalen dat de wet van 1 juli 1860 de eedformule had bepaald en uiteraard uitsluitend in het Frans.

Het is pas nadien, bij koninklijk besluit van 18 augustus 1894 dat de eedformule in het Nederlands werd vastgesteld en bij koninklijk besluit van 17 juli 1926

dat de eedformule in het Duits werd vastgelegd; dat alles ter uitvoering van het artikel 2 van de wet van 30 juli 1894, waarover ik het daareven had.

In antwoord op de vragen die toen werden gesteld en interpellaties die werden ingeleid in de Kamers, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken van toen, als zijn mening te kennen gegeven dat die archaische wet van 30 juli 1894 eigenlijk nog niet impliciet afgeschaft was door de taalwetten van 1962 en 1963. De bedoeling, Geachte Collega's, van het voorstel van decreet dat ter stemming wordt gelegd, is niet een nieuwe thesis te verkondigen, maar eenvoudig alle twijfels voor het verleden, het heden en de toekomst uit te sluiten. Wij hebben altijd, naar ik meen, eensgezind op alle banken van het Parlement en vandaag op alle banken van deze Cultuurraad, de mening gedeeld dat deze kwestie geregeld is door de wetten van 1962 en 1963. Maar het is, om alle twijfels en alle interpretaties en discussies in de toekomst uit te schakelen dat dit voorstel van decreet ter stemming wordt gebracht. Men mag dus uit het goedkeuren — en ik hoop het eenparig goedkeuren — van dit voorstel van decreet, niet a contrario afleiden dat in het verleden verkeerdelijk werd gemeend dat de taalwetten niet een einde zouden hebben gesteld aan de discussies omtrent deze aangelegenheid.

Welk is het toepassingsgebied van dit voorstel van decreet? Het is toepasselijk op volgende personen en dit werd, geloof ik, zeer duidelijk in het verslag aangestipt: alleen op mandatarissen, dus niet op ambtenaren, niet op magistraten, niet op deskundigen, enz... . Onder mandatarissen moet verstaan worden: burgemeesters, schepenen, leden van de gemeenteraden, voorzitters en leden van de commissies van openbare onderstand.

Hier heeft uw Commissie op een zeer duidelijke wijze standpunt gekozen: voorzitters en leden van C.O.O.'s, zijn eigenlijk gemeentelijke mandatarissen, zij het dan gemeentelijke mandatarissen die onrechtstreeks worden aangeduid. En dan, voorzitters en leden van de colleges van agglomeraties en federaties. Totnutoe alleen de federaties, omdat er nog geen agglomeratie in het Nederlands taalgebied is gevestigd en dan de leden van de agglomeratieraden en federatieraden. Hier is een lapsus in mijn verslag: er is alleen sprake van voorzitters en leden van colleges van agglomeraties en federaties. Het spreekt vanzelf dat ook de leden van de raden van de federaties begrepen zijn onder de mandatarissen, bedoeld door dit ontwerp van decreet.

En dan de toepasselijkheid *ratione loci*. Hier zijn wij vanzelfsprekend gebonden door hetgeen de Grondwet voorschrijft. Dit voorstel van decreet is toepasselijk op de eedaflegging in het Nederlands taalgebied, met de uitzonderingen, die de Grondwet aanstipt, met name de randgemeenten en de taalgrensgemeenten.

In dit verband heeft onze Collega Vanderpoorten een gelukkig amendement ingediend, meen ik. Het is inderdaad beter dat wij in de tekst van ons voorstel

van decreet verwijzen naar de wetten zelf dan naar de samengeschakelde wetten. Wij hebben voor gelijkaardige moeilijkheden gestaan bij de goedkeuring van de wet van 23 december 1970 waar ook aanvankelijk een verwijzing geschiedde naar de **samengeschakelde** wetten en waar, om reden van een behoorlijke legistiek, het beter leek te verwijzen naar de wet zelf.

Vandaar dat ik als verslaggever de vrijheid heb genomen het amendement van de heer Vanderpoorten mede te ondertekenen.

Dames en Heren, Waarde Collega's, het is duidelijk dat dit voorstel van decreet de instellingen die wij in ons land kennen en die in volle ontwikkeling zijn, beschouwt als instellingen zoals zij thans bestaan. In de toekomst zullen wellicht andere instellingen tot stand komen. Desgevallend zullen nieuwe initiatieven moeten genomen worden ter zake van de eedaflegging.

Dit betekent ook, dat wij die instellingen nemen met hun omschrijving zoals wij die nu kennen. De federaties die wij nu kennen — er zijn er vijf rondom Brussel — zijn alle federaties waarvan het grondgebied uitsluitend bestaat uit gemeenten van het Nederlands taalgebied.

Het is ondenkbaar dat in de toekomst, wie dan ook er zou aan denken federaties op de been te brengen die bijvoorbeeld te paard zouden liggen op de taalgrens. Dit is ondenkbaar.

In die onmogelijke hypothese is het ook juist, dat het voorstel van decreet dat wij vandaag aan uw goedkeuring onderwerpen, eventueel zal moeten herzien worden. Want wij gaan uit van de veronderstelling dat de federaties van het Nederlands taalgebied uitsluitend bestaan uit gemeenten van het Nederlands taalgebied. Wanneer in de toekomst evenwel van die voor mij heilige regel wordt afgeweken, moeten wij dit voorstel van decreet herzien.

Mijnheer de Voorzitter, Waarde Collega's, hiermede moge ik volstaan bij wijze van korte toelichting tot dit voorstel van decreet, waarvan men later misschien zal zeggen dat de draagwijdte minder belangrijk is, wanneer men het vanzelfsprekend zal beschouwen dat in het Nederlands taalgebied iedereen de eed aflegt in het Nederlands. Maar het is zeker op dit ogenblik een historische gebeurtenis dat wij, Vlaamse mandatarissen, onder elkaar, onze eigen noden, onze eigen zorgen moeten oplossen, zonder te moeten kijken naar rechts of naar links en alleen een beroep moeten doen op ons geweten van Vlaamse mandatarissen. (*Handklap op alle banken*)

De heer Voorzitter. — Vraagt nog iemand het woord in de algemene bespreking? Aangezien niemand het woord vraagt wordt ze gesloten en gaan wij over tot het onderzoek der artikelen.

Artikel 1

In het Nederlandse taalgebied wordt de eed van de mandatarissen agelegd in het Nederlands.

Deze bepaling is niet toepasselijk op de eed door de gemeentemantatarissen afgelegd in de gemeenten van het Nederlandse taalgebied bedoeld in artikelen 7 en 8 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken gecoördineerd bij koninklijk besluit van 18 juli 1966.

De heer Voorzitter. — Bij dit artikel stelden de heer Vanderpoorten en C.S. volgend amendement voor:

In fine van het tweede lid de woorden „artikelen 7 en 8 van de wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken gecoördineerd bij koninklijk besluit van 18 juli 1966” **vervangen door de woorden** „artikel 4, §1, van de wet van 8 november 1962 tot wijziging van provincie-, arrondissements- en gemeentegrenzen en tot wijziging van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik van de talen in bestuurszaken en van de wet van 14 juli 1932 houdende taalregeling in het lager en in het middelbaar onderwijs, en artikel 7, §1, van de wet van 2 augustus 1963 op het gebruik van de talen in bestuurszaken “.

Het woord is aan de heer Vanderpoorten.

De heer Vanderpoorten. — Ik onderschrijf de toelichting van de verslaggever.

De heer Voorzitter. — Dan breng ik dit amendement in stemming.

- Het amendement wordt aangenomen.
- Het aldus gewijzigd artikel 1 wordt aangenomen.

Artikel 2

De wet van 30 juli 1894 betreffende de eedaflegging in een der in het land gebezigde talen wordt opgeheven voor zover zij met artikel 1 van dit decreet onverenigbaar is.

De heer Voorzitter. — Vraagt nog iemand het woord?

- Niemand vraagt het woord.
- *Aangenomen.*

De heer Voorzitter. — Nu stemmen wij over het geheel. Het is een naamstemming, u gelieve dus het elektrisch stemapparaat te gebruiken. De heer Van Geyt heeft het woord gevraagd voor een verklaring vóór de stemming.

Het woord is aan de heer Van Geyt.

De heer Van Geyt. — Voorzitter, Collega's, ik had het voorstel van decreet willen goedkeuren in zoverre ik voorstander ben van de politieke en administratieve ééntaligheid van het Vlaamse landsgedeelte, inbegrepen Vlaams Brabant.

Ik zal mij nochtans onthouden bij de stemming, en wel om twee redenen :

ten eerste, als consequent federalist acht ik het onontbeerlijk, voor alle materies die betrekking hebben op de samenleving van beide gemeenschappen, en ondermeer deze van het statuut van de minderheden

langsheen de taalgrens en rondom de hoofdstad geen poging onverlet te laten teneinde gemeenschappelijke oplossingen te bereiken door overleg veeleer dan door éézijdige beslissingen van de ene of andere Cultuurraad ;

ten tweede, vanuit dezelfde optiek acht ik het allesbehalve overtuigend het bestaan te willen negeren van bepaalde anomalieën bij de huidige afbakening der taalgebieden, zoals bijvoorbeeld het feit dat het grondgebied van de Vlaamse stad Vilvoorde zich uitstrekt tot de tweetalige Brusselse randwijk Beauval of Het Voor; ik meen dan ook dat de efficiënte wijze om bijvoorbeeld de Nederlandse ééntaligheid van Vilvoorde te vrijwaren er veeleer in bestaat zo vlug mogelijk tot een definitieve territoriale regeling te komen, die aan dergelijke anomalieën een einde stelt, dan wel aan de Franstaligen van Beauval — zowel als desgevallend aan de Nederlandstaligen van D'Hoppe — het recht te ontzeggen hun eigen taal te gebruiken.

NAAMSTEMMING

Er wordt overgegaan tot de naamstemming over het gehele voorstel van decreet.

Uitslag van de stemming.

152 leden namen deel aan de stemming.

151 hebben geantwoord JA.

1 lid heeft zich ONTHOUDEN.

Bijgevolg wordt het door de Cultuurraad voor de Nederlandse cultuurgemeenschap aangenomen.

Hebben JA geantwoord : HH.

Aerts	Cools
Akkermans	Cooreman
Anciaux	Coppieters
Baert	Coucke
Bascour	Craeybeckx-Orij (Mw)
Belmans	Cuvelier
Blanckaert K.	Daems
Blancquaert F.	d'Alcantara
Bode	Danschutter
Boel	De Backer-
Boeykens	Van Ocken (Mw)
Bogaert Alb.	De Baer
Bogaerts Aug.	De Bondt
Bourgeois	de Bruyne
Bouwens	De Clercq C.
Breyne	Declercq T.
Calewaert	De Clercq W.
Callebert	Decoux
Carpels	De Croo
Chabert	De Facq
Claeys D.	De Keersmaeker
Claeys W.	De Kerpel
Clerckx	De Mey
Coens	Deneir

De Nolf
 Dequeecker
 De Seranno
 Detiège
 De Vidts
 De Vos (Mej.)
Dewulf
 D'haeseleer
 Dhoore
 Diegenant
 Dua
 Duerinck
 Elaut
 Eyskens
 Geerinck
 Gelders
 Geldolf
 Gheysen
 Goemans
 Grootjans
 Henckens
 Hendrickx
 Heylen
 Hulpiau
 Jorissen
 Kelchtermans
 Kempinaire
 Kuijpers
 Lagae
 Laridon
 Lavens
 Lecluyse
 Leynen
 Leys
 Lindemans
 Maes R.
 Mangelschots
 Markey
 Martens
 Mathys
 Mattheyssens
 Monard
 Nyffels
 Olaerts
 Peeters
 Persyn
 Raskin
 Roelants
 Rombaut
 Roosens
 Rutten
 Schiltz
 Sels

Slegers
 Smeers
 Smets
 Suykerbuyk
 Tanghe
 Temmerman
 Tindemans
 Van Acker A.
 Vanackere L.
 Van Damme
 Vandekerckhove
 Vandenberghe
 Van den Eynden
 Van der Aa
 Vanderborght
 Vander Bruggen
 Van der Eecken-
 Maes (Mw)
 Van der Elst
 Vanderpoorten
 Van Dessel
 Vandewiele
 Vandezande
 Van Doninck
 Van Elewyck
 Van Elsen
 Van Eynde
 Vangronsveld
 Vanhaegendoren
 Van Herreweghe
 Van Hoeylandt
 Van Hoorick
 Vanijlen
 Van In
 Van Leemputten
 Van Mechelen
 Vannieuwenhuyze
 Van Rompaey
 Vansteenkiste E.
 Van Steenkiste L.
 Verbist
 Verhaegen G.
 Verhaegen J.
 Verhenne
 Verlackt-Gevaert (Mw)
 Verleysen
 Vernimmen
 Verroken
 Verspeeten
 Willems
 Wouters
 Wyninckx

Heeft zich ONTHOUDE √: de heer Van Geyt.

De heer Voorzitter. — Het lid dat zich onthouden heeft legde reeds verantwoording af.

Dit ontwerp van decreet zal ter bekrachtiging aan de Koning worden voorgelegd.

MEDEDELING VAN DE REGERING OVER HET ALGEMEEN CULTURBELEID

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, aan de orde is de mededeling van de Regering over het algemeen cultuurbeleid.

In verband met de behandeling van de begrotingen later, zullen zowel de heer Eerste Minister als de heer Minister van Nationale Opvoeding het woord nemen en eventueel ook andere Ministers die kredieten van culturele aard op hun begroting hebben.

De heer Minister van Nederlandse Cultuur heeft het woord.

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) (*op het spreekgestoelte*). — Mijnheer de Eerste Minister, Dames en Heren, Waarde Collega's het is weldra vierhonderd jaar geleden dat een historische gebeurtenis plaatsgreep, met name de inneming van het vestingsstadje „Den Briel” door de vrijheidsstrijders van de Prins van Oranje. (*Gelach bij sommige leden van de socialistische fractie*)

De heer Van Eynde. — Moet ge daar nu nog over spreken!

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur) — De historici menen dat deze verovering de integriteit van de Nederlanden heeft gevrijwaard. 1972, Dames en Heren, is het begin van een nieuwe staatsstructuur in dit land, waar de Cultuurparlementen geroepen zijn om van dit jaar af wetgevende arbeid te verrichten.

Ik geloof dat het nodig was om even bij het begin van deze wetgevende arbeid van dit Cultuurparlement deze aangelegenheid in een historisch en tegelijkertijd prospectief kader te plaatsen.

Het is een gemeenplaats geworden te zeggen dat wij leven in een snel veranderende samenleving of dat wij leven in een maatschappij welke op een keerpunt is gekomen. Een en ander is nochtans waar; het is duidelijk dat de ontwikkeling van de techniek in al zijn facetten deze snel veranderende samenleving heeft beïnvloed. Deze technische invloed is zo indringend dat het nodig is geworden voortdurend planning op te stellen, maar dan ook weer voortdurend deze planning te herzien; vergeten wij niet dat de technologische stroomversnelling ons op korte tijd totaal nieuwe perspectieven heeft doen openen.

Is het niet zo dat onze ouders nog een samenleving van schaarste hebben gekend en dat, tenminste wat de Westerse wereld aangaat, de weldaden van de welvaartstaat bijna voor eenieder voor het grijpen liggen. Al moeten wij hierbij ook aanstippen dat de consumptiemaatschappij een aantal vraagstukken heeft tot stand gebracht welke meer dan ooit ons openen tot een antwoord op deze historische uitdaging. Dit antwoord is cultuurbeleid zelf.

Om het nog even anders uit te drukken zou ik willen

stellen dat onze hedendaagse samenleving gekenmerkt wordt door twee op het eerste gezicht contrasterende verschijnselen, namelijk het uitdijende wereldbeeld waardoor wij in steeds grotere complexen komen leven, waarbij de wereld een eenheid wordt en waarbij wij de kwetsbaarheid op ieder punt van deze planeet gevoelen.

Er is een planetair bewustzijn aan het groeien dat voor de verhoudingen tussen de mensen in steeds grotere mate zal determineren.

Dit is belangrijk omdat wij behoren tot de tien rijkste landen van de wereld; omdat wij deelnemen en mede beslissen over het lot van deze planeet, niet alleen over een eigen cultuur, niet alleen over welvaart en welzijn van onze staatsburgers, maar ook over de honger in de wereld. De „Club van Rome” heeft terecht gewezen op de kritieke situatie van de mensheid.

Het is ook zo dat wij in de UNCTAD medeverantwoordelijkheid nemen voor de derde en hiermede voor de ganse wereld.

Wij stellen vast dat er tegelijkertijd meer aandacht gaat naar de kleine gemeenschappen, naar de eigen cultuurgroepen, naar de persoon.

Ik zou het zo willen stellen dat wij tegelijkertijd leven in een socialiserende samenleving, waarin tevens de nadruk op de ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid wordt gelegd. Deze context brengt mij tot de fundamentele drijfveer van ons cultuurbeleid, met name de democratisering van de cultuur. Het komt mij voor dat deze op haar tijd en op haar plaats komt, nu zich bij het algemeen **democratiseringsproces** een viertal etappes hebben afgespeeld.

Ten eerste, de politieke democratisering waarvan het enkelvoudig algemeen stemrecht de hoogste uitdrukking is geworden; ten tweede, de sociale democratisering waardoor wij in dit land zijn gekomen tot een stelsel van sociale zekerheid dat ons door de omliggende landen wordt benijd; een economische democratisering waarbij als een van de rijpe vruchten de regionale economie mag worden vermeld; en tenslotte, in de laatste decennia, een democratisering van het onderwijs waarbij mogelijkheden voor kinderen uit alle mogelijke milieus zijn tot stand gekomen.

Men zal mij zeggen dat dit proces nog maar een proces is dat op gang is gebracht, dat nog steeds heel wat hinderpalen bestaan op de weg naar totale gelijkheid voor allen, op de weg van gelijke kansen voor allen, en dat is juist.

Toch geloof ik dat dit proces onafwendbaar is en dat wij nu gekomen zijn tot een vijfde stadium van democratisering, een stadium dat ik zou willen noemen de democratisering van de cultuur. Het is datgene wat de huidige generatie aan de generatie van morgen zal moeten en kunnen mededelen.

Dat wij hier, Dames en Heren, vandaag staan in ons eigen Cultuurparlement om zelf, met eigen beslissing, deze democratisering van de cultuur door te zetten, hebben wij aan zeer velen te danken die in de

Vlaamse Beweging, in zeer veel groepen en partijen geijverd hebben. Namen noemen zou betekenen er evenveel vergeten, maar ik hoop dat niemand het mij ten kwade zal duiden dat ik even in herinnering breng de „drie kraaiende hanen” die vóór de wereldoorlog de personificatie zijn geweest van dit Vlaamse heropstandingsproces. Zij zijn de aanvang geweest van hetgeen tijdens de vorige legislatuur, onder het premierschap van de heer Eyskens, concreet werd in vorm gegoten bij de wijziging van de Grondwet.

De staats hervorming heeft met zich gebracht dat wij nu in de Vlaamse Beweging staan op een totaal ander vlak. De vele culturele verenigingen hebben zich nu niet meer in te zetten voor het tot stand brengen van de culturele autonomie, voor cultureel zelfbestuur of cultuurfederalisme. Het is gerealiseerd. Wij zijn nu verplicht, evenals de vele cultuurorganisaties, concreet aan cultuurwerk te doen. Het heeft geen zin meer met grote leuzen te schermen. Er moet iets gedaan worden.

Vooraleer ik de verschillende sectoren van het cultuurdepartement even onder de loupe neem — ik kan u zeggen dat het er tien zijn — wil ik eerst nog drie belangrijke voorafgaande opmerkingen maken.

1° De regering heeft het voornemen van verschillende partijen om tot een cultuurpact te komen, aangemoedigd ten einde de deelneming van alle ideologische gezindten aan het cultuurbeleid te verzekeren. Over de betekenis van dit cultuurpact blijven hardnekkige misverstanden bestaan. Het cultuurpact is geenszins een plan voor cultuurbeleid. Het zou overigens een **contradictio** in terminis zijn wanneer men voor een cultuurbeleid in de gemeenschappen nationale overeenkomsten zou sluiten.

De betekenis van ons cultuurpact is echter wel dat iedere discriminatie van levensbeschouwelijke aard zou worden uitgesloten. Het gaat hier dus niet om sociale minderheden, het gaat hier niet om minderheden van een andere aard, het gaat enkel in dit pact om levensbeschouwelijke minderheden. Ik zou het zo kunnen stellen dat het cultuurpact voor de Belgische Staat de concrete uitdrukking is van wat de universele Rechten van de Mens als zodanig betekenen op het stuk van de filosofische en ideologische groepen.

Daarnaast moet ik zeggen dat het cultuurpact op een dubbele wijze een gunstige invloed zal uitoefenen op de ontwikkeling van het cultuurbeleid zelf.

a) Op de eerste plaats zou het zo zijn dat de financiële tussenkomsten van overheidswege zouden toegekend worden bij hoofde van een decreet zodanig dat het cultuurbeleid zijn vrijblijvend, zijn forfaitair karakter zal verliezen, net zoals voor de arbeid, voor de maatschappelijke zekerheid, voor het onderwijs. Deze zijn uitgegroeid van een facultatieve gunst of van een sociaal toeval tot een onvervangbaar en afdwingbaar recht. Zo dient ook de socio-culturele participatie van eenieder een wettelijk opeisbaar karakter te verwerven.

b) Op de tweede plaats zal het verplicht karakter van de overheidsparticipatie gunstige invloed uitoefenen op de beschikbare financiële middelen. Vanzelfsprekend zal het vermeerderen van de financiële middelen voor gevolg hebben dat er een sterker toezicht zal moeten geschieden van de overheid om het gebruik van de gelden op een behoorlijke wijze te controleren. En ik vermoed dat daardoor een nauwere samenwerking tussen overheid en particuliere sector tot stand zal komen.

Overigens wordt in het regeerakkoord reeds duidelijk gesteld waar, onder de hoofding cultuur, als punt één vermeld wordt „Een bijzondere financiële inspanning zal worden geleverd voor het cultuurbeleid, dat naast het traditioneel kunstbeleid ook grotere aandacht zal moeten besteden aan de permanente vorming en aan de actieve cultuur- en sportbeoefening”.

2° Om juist de samenwerking tussen de overheid en de particuliere sector te verbeteren, lijkt het mij noodzakelijk een aangepast orgaan van culturele experts tot stand te brengen. Ik zie dit naar analogie van de bestaande grote sociale en economische structuren, waar ook een zelfde aangepast orgaan van participatie der betrokken sectoren is geregeld geworden.

Ik overweeg de oprichting van een „Centrale Raad voor Cultuurbeleid” die gelast zal worden de wetgevende macht, dat wil zeggen het Cultuurparlement, vanwege onze cultuurgemeenschap en de uitvoerende macht van advies te dienen over de grote opties van ons cultuurbeleid.

Deze adviserende instelling zal bovendien een wetenschappelijk beleid aan de dag leggen door onder meer de vijfjarenplannen voor te bereiden, prioriteiten voor te stellen en de coördinatie te verzekeren met het economisch plan. Op deze wijze zal het Cultuurparlement een aantal hoge experts ter beschikking hebben die tijdens de commissievergaderingen zullen kunnen gehoord worden.

3° Derde voorafgaande opmerking.

De nieuwe grondwettelijke toestand scheidt de mogelijkheid de samenwerking binnen het ene en gehele Nederlandse cultuurgebied tussen Nederland en Nederlandstalig België op nieuwe leest te schoeien. Het zal inderdaad mogelijk worden nieuwe afspraken tot stand te brengen die de draagkracht van onze gemeenschappelijke taal en cultuur moeten versterken.

Tijdens de recente culturele top die op 16 maart in Den Haag werd gehouden heeft de Voorzitter van ons Cultuurparlement aan de Nederlandse bewindslieden de draagwijdte toegelicht van de nieuwe institutionele organen.

De Nederlandse Ministers waren klaarblijkelijk onder de indruk van de belangrijke gevolgen van de staatkundige vernieuwing in België die aan ons land een nieuw staatkundig uitzicht heeft gegeven.

De recente discussies rond de spelling, die een gehele

opinie in Noord en Zuid in beroering hebben gebracht, hebben alleszins dit als voordeel gehad dat het éne ondeelbare karakter van de Nederlandse taal en cultuur er door bevestigd en versterkt wordt.

Ik wil het bij deze gelegenheid even over de *spelling* hebben. Zij gaat de gehele publieke opinie in Noord en Zuid aan. Na ruggespraak met Nederland zal de Regering eerstdaags haar standpunt bepalen. Ik zal niet nalaten de bevoegde commissie van de Cultuurraad te informeren en ze in de gelegenheid te stellen, indien zij dit wenst, deskundige leden van de commissie op te roepen. Ik zou er evenmin bezwaar tegen hebben dat een gemeenschappelijke vergadering wordt gehouden van de bevoegde commissie van de Nederlandse Cultuurraad in België en van de bevoegde parlementaire commissie van het Nederlandse parlement.

Wat er ook van zij, aan de huidige spellingchaos moet een einde komen. Ik weet dat een herhaalde spellingwijziging niet strekt tot heil en prestige van de taal, maar een dubbele spelling waarin niemand nog klaar ziet evenmin. De traditie is een belangrijk element in de taal en de cultuur. Wanneer het verleden een rem vormt in de ontwikkeling van het heden kan een beperkte en verantwoorde verbetering gepast zijn. Ook de Chinezen met hun duizendjarige taal en culturele traditie hebben dit begrepen nu zij dus beslist hebben het eeuwenoude stelsel te vervangen door de universele Westerse lettertekens.

In de toekomst wens ik de samenwerking te institutionaliseren in een hoog college van Nederlanders en Vlamingen, een academie, een instituut, een koninklijke raad voor Nederlandse Taal en Cultuur, hoe men het ook noemen wil, die niet alleen een wetenschappelijke maar ook een dynamische rol kan spelen in de uitbouw van het meest democratische, het meest onverbreekbare en meest eenvoudige instrument dat elke burger ter beschikking staat, de taal. Aldus zal in vervulling gaan het advies van de gemengde commissie voor de uitvoering van het Belgisch-Nederlands cultureel akkoord, dat nu bijna 10 jaar geleden werd opgesteld en tevens het geestelijk testament is geworden van wijlen Julien Kuypers. Mijnheer de Voorzitter, ik wil thans even de 10 sectoren overlopen. Ik doe dit telkens met het oog op de democratisering van de cultuur, want dit is de fundamentele stelling die de Regering ten opzichte van het cultuurbeleid wil naarvoren brengen.

De eerste sector is die van de voortdurende vorming. De voortdurende vorming strekt zich uit over drie belangrijke domeinen, waarvan één behoort tot het cultuurbeleid in engere zin en de andere uiteraard behoren tot een cultuurbeleid in ruimere zin. Het eerste aspect van de voortdurende vorming is de *wetenschappelijke*.

Ik bedoel hiermee de vorming welke gegeven wordt langs de Universiteiten, de Hogere Scholen, morgen wellicht de „Open Universiteit”; hiermee wordt dus de vorming bedoeld die typisch tot het onderwijs behoort. Ik ga hier niet verder op in.

Het tweede aspect zou ik noemen de professionele vorming, in de zin van de herscholing, van bijscholing en zo meer. Deze behoort tot het domein van departementen als Arbeid, Middenstand, Landbouw. Ook hier ga ik niet verder op in. Het derde gedeelte van de voortdurende vorming is de vorming gericht op de totale mens. Deze algemene menselijke of humanistische vorming is steeds meer noodzakelijk opdat de moderne mens in staat zou zijn zich aan deze veranderde samenleving blijvend aan te passen. Wij bedoelen dus duidelijk niet een wetenschappelijke, noch een professionele vorming, maar een vorming die in de allereerste plaats moet bijdragen tot de verrijking van de menselijke persoonlijkheid, veredeling van hetgeen in de mens aanwezig is en tot een participatie van alle facetten welke de cultuur kan bieden.

Het is overigens zo dat op de UNESCO-conferentie van de Ministers van Cultuur, welke voor het eerst in 1970 te Venetië plaats had, ik dit thema, als spreker van de Nederlandstalige cultuurgemeenschap in België, heb toegelicht. Dit jaar nog zullen de Europese Ministers van Cultuur hun beraadslagingen te Helsinki voortzetten en in het raam van de Unesco wordt in Japan een internationale conferentie gewijd aan het vraagstuk van de voortdurende vorming.

Het begrip cultuur moet juist ontdaan worden van een aantal bourgeoïssmetten. Het is niet iets dat tot een kleine elite zou behoren of het voorrecht zou zijn van de happy few. Cultuur is het erfgoed van de ganse samenleving en het is wel eens goed soms onderscheid te maken tussen de cultuur zogenaamd met hoofdletter en deze zonder hoofdletter. Ik vermoed tevens dat deze zonder hoofdletter de belangrijkste is omdat zij juist de cultuur is van het dagelijks leven, de cultuur van het wonen, de cultuur van de voeding, de cultuur van de menselijke omgang, de cultuur van het eeuwige antwoord op de eeuwige uitdaging van een snelveranderende samenleving waarin alle mogelijke verhoudingen steeds een nieuw karakter verwerven.

Juist de voortdurende vorming bestaat erin de mens in contact te brengen met het nieuwe wereldbeeld, met de nieuwe mogelijkheden en hem aldus te verrijken. De taak van een cultuurbeleid is juist deze mogelijkheden open te leggen aan de ganse gemeenschap.

Het is ondermeer duidelijk dat in de inspanningen van de voortdurende vorming geen enkele groep kan uitgesloten worden, maar dat er tegelijkertijd prioriteiten moeten worden gesteld. Het is duidelijk dat de absolute prioriteit moet gaan naar deze groep, deze eigenlijk vergeten groep, van jonge mensen die door welke omstandigheden ook niet de kans hebben gehad een lange en grondige culturele vorming te genieten. Ik bedoel hier duidelijk de werkende jongeren die reeds vanaf 14 jaar in het leven staan, die wel bijdragen tot de rijkdom van de nationale gemeenschap, bijdragen tot de sociale zekerheid,

maar die niet kunnen genieten van de weldaden van de cultuur omdat hun vorming onvoldoende is geweest.

Als ik verwijs naar gedane studies en naar rapporten welke specialisten hebben opgesteld ten behoeve van de Commissie voor de culturele zaken van de Senaat, dan is het duidelijk dat de groep werkende jongeren van 14 tot 18 jaar ten zeerste benadeeld is ten overstaan van hun schoolgaande leeftijdsgenoten en dat zij vooral het grote gevaar lopen, ook in het latere leven, niet op voldoende wijze aan hun trekken te komen.

De voorstellen tot pedagogische begeleiding van deze categorie jongeren beschouw ik als een taak welke door dit Cultuurparlement moet worden vervuld. Ik ben er mij van bewust dat dit ongetwijfeld zware kredieten zal vragen, maar ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat deze kredieten voor de toekomst van de samenleving uiterst belangrijk zijn en een patrimonium vormen, wat voor deze jonge mensen zelf en voor de volksgemeenschap rijke vruchten zal dragen.

Meer concreet zie ik de noodzaak bestaande instituten voor levensvorming te stimuleren en ruimer te subsidiëren. Uit het laatste colloquium van de Agglomeratieraad van de Nederlandstalige Jeugd is bijvoorbeeld gebleken dat Brussel behoefte heeft aan een dergelijk initiatief. Inderdaad, de jonge arbeiders uit het Brusselse zijn niet één, maar tweemaal gediscrimineerd, ten eerste als Vlaming en ten tweede als jonge arbeider. Ik heb dan ook het vaste inzicht op korte termijn een initiatief te nemen waar de Brusselse jeugd zelf een eigen vorm en inhoud aan dit initiatief zou kunnen geven.

Dit experimenteel initiatief moet ons toelaten na te gaan welke wetgevende maatregelen ter zake zullen moeten genomen worden, waarbij het gevaar van paternalisme moet vermeden worden en de zorg voor inspraak en participatie van de jonge arbeiders gewaarborgd.

Een tweede concrete maatregel lijkt mij erin te bestaan hulp te bieden in de vorm van gepaste infrastructuur opdat de wet op de sociale promotie, die tot het Arbeidsdepartement behoort, op meer doeltreffende wijze zou kunnen worden omgezet in werkelijkheid. Het is U namelijk niet onbekend dat deze zeer goede wet slechts op een beperkte wijze wordt gebruikt. Dit blijkt voldoende uit de bij de begroting van Arbeid ingeschreven sommen ter zake, welke op een 8-tal jaren van 7 miljoen tot 2 miljoen zijn gedaald.

Ik ga niet in op de totaliteit van de motieven die deze relatief geringe belangstelling verklaren. Het is nochtans zeker dat het gebrek aan mogelijkheden een rol speelt. In dit verband ligt het in mijn inzicht, in een vijftal gewesten met grote concentratie van jonge werknemers, een instelling open te stellen om toe te laten hun sociale promotie gemakkelijker te realiseren.

Ook hier weer is het duidelijk dat dit initiatief moet

gedragen worden door de werkende jongeren zelf en dat ook weer iedere zweem van paternalisme of van staatsinmenging terzake moet worden geweerd.

Ik zoek bij voorkeur bestaande infrastructuur. Ik denk aan culturele centra, sportcentra, kunstacademies waar aan jonge werknemers, door hun eigen organisaties uiteraard, maar met behulp van gespecialiseerde groepen een aantal vormingsmogelijkheden geboden wordt gaande over het leren telefoneren, de gezinsplanning, tot de moderne schilderkunst en de folk-song. Ik bedoel dat zijzelf het zullen moeten zijn of hun organisaties die de materie concrete inhoud leveren. Wij zullen instaan voor de financiering ervan, de begeleiding en de infrastructuur.

U stelt vast dat ik tot op heden de voortdurende vorming voor jongeren heb belicht, en ik doe dit met opzet want, staat ook niet in het regeerakkoord geschreven „de Ministers van Cultuur vervullen de functie van Ministers voor de jeugd”. Maar het is normaal dat wij niet blijven stilstaan bij de jeugd maar ook aan de volwassenenorganisaties de gelegenheid geven meer aan bod te kunnen komen.

Inzake jeugdbeleid wenst de Regering tegemoet te komen aan de wensen uitgesproken door de twee vleugels van de Nationale Jeugdraad; in die geest zal, voor elke gemeenschap de Minister van Cultuur die traditioneel het beheer van het Bestuur voor de Jeugd in zijn bevoegdheid heeft, opdracht krijgen een *globaal jeugdbeleid* te ontwerpen en te bezielen; hij zal voor de gehele Regering de woordvoerder van de jeugd zijn en de bevoegde gesprekspartner van de Raden; hij zal binnen de Regeringsploeg de coördinatie verzekeren van het geheel van de maatregelen die aan het leven van de jongeren raken.

Het is echter duidelijk dat onze inspanningen op stuk van de voortdurende vorming in cultureel perspectief niet beperkt blijven tot de jeugd.

Ook voor de *volwassenenorganisaties* moeten nieuwe belangrijke inspanningen worden gedaan. In dit verband denk ik ondermeer aan het indienen van een ontwerp-decreet aan uw hoge vergadering, om een gedachte, waar de Hoge Raad voor Volksopleiding reeds jaren mee bezig is, te realiseren, namelijk dat lokale organisaties door de lokale overheden verplicht zouden gesubsidieerd worden, de regionale door de te vormen federaties of agglomeraties of eventueel de provincie en dat slechts de nationale organisaties door het rijk zouden worden gesubsidieerd. Een dergelijke maatregel zou inderdaad de *socio-culturele participatie* op de verschillende niveaus van onze administratieve structuur bevorderen en zou de volksgemeenschap in de verschillende geledingen sterker cultuurbewust maken.

Het is duidelijk dat de bestaande culturele raden in verschillende gemeenten kunnen medewerken als adviesorganen voor de gemeentebesturen, bij het toekennen van deze subsidies, en een parallelle structuur kan gevonden worden voor de federaties, agglomeraties of provincies.

De inspanningen welke wij gedaan hebben in het verleden om reeds een tiental organisaties ten minste één full-time vrijgestelde te bezorgen moet worden voortgezet. Mijn diensten zijn bezig aan een ontwerp-decreet na advies van de Hoge Raad voor Volksopleiding om met behoorlijke objectieve criteria een betere subsidiëring van de *volwassenenorganisaties* mogelijk te maken.

Dat wij hierbij meer en meer tot professionalisering zullen moeten komen is duidelijk. Wij kunnen niet genoeg hulde brengen aan de tienduizenden culturele werkers die in de verschillende socio-culturele organisaties zoveel decennia het Vlaamse besef, de cultuuropbouw hebben gerealiseerd, maar zij beseffen beter dan wie ook dat zij door gevormde professionele krachten moeten worden begeleid, gestimuleerd en gesteund.

Het is duidelijk dat ook hier voldoende financiering moet worden gevonden en dat daardoor ook weer de nodige kredieten zullen moeten worden uitgetrokken. Ik verwijs echter weer naar het regeerakkoord waar uitdrukkelijk de hogere begrotingsmogelijkheden zijn vermeld.

Bijzondere aandacht zowel voor de volwassenen als voor de jeugd moet uitgaan naar de kadervorming. Ook voor deze kadervorming wensen wij meer dan gewone inspanningen te doen en de subsidiëring op te drijven. Het geldt hier immers de vorming van diegenen die zelf aan voortdurende vorming bij de grote massa gaan doen.

Het komt mij voor dat zowel voor de jeugd als voor de volwassenen deze inspanningen zeer hoog moeten worden aangeslagen, omdat zij de meest edele vorm zijn van voortdurende vorming welke mogelijk is.

En vergeten wij bovendien niet dat de uitbreiding van de vrije tijd en de mogelijkheden op het stuk van de massacommunicatie deze voortdurende vorming steeds belangrijker maakt. . . . Ik heb vroeger reeds voorspeld dat men de dagen van het jaar in twee zal verdelen, 180 dagen om te werken en 180 dagen om niet te werken, plus de bekende vijf *overbruggingsdagen* van de ene periode naar de andere, maar ik heb mij vergist. Onze kinderen zullen geen 180 dagen meer mogen werken. De technologische revolutie zal ons ook hier het werk uit de handen nemen. Duidelijk is het dat in zulkdanig perspectief de voortdurende vorming meer dan ooit belangrijk is en ik geloof dat ik U niet verder moet overtuigen van de absolute prioriteit welke hieraan naar mijn mening moet worden gegeven.

Vanzelfsprekend zijn er naast de jeugd en de volwassenen, of liever bij hen, nog aparte groepen waarover ik niet verder kan uitweiden maar welke ik toch even wil vernoemen, de groep van de jonge volwassenen, de groep van de bejaarden, de groep van de gehandicapten, de vreemdelingen en zoveel andere vergeten groepen meer, waarvoor initiatieven als buurtwerk, maatschappelijke opbouw, gespecialiseerde werken van volksopleiding meer dan ooit noodzakelijk zullen zijn. Ook hiervoor moet de

nodige aandacht kunnen worden opgebracht in een samenleving waar de welvaart, samen met de vrije tijd voortdurend stijgt.

Ten slotte, een laatste punt: de openbare bibliotheken.

Het ontwerp van decreet op de openbare bibliotheken werd aan de Raad van State overgemaakt. Ik hoop dat wij dit spoedig zullen terugkrijgen ten einde het aan uw vergadering te kunnen voorleggen, omdat dit een van de meest democratische elementen is welke een voortdurende vorming kunnen stimuleren.

Nu kom ik tot het **hoofdstuk 2** : de bescherming en de hulp aan kunstenaars.

Dames en Heren, ik heb bewust de bescherming en de hulp aan kunstenaars als tweede prioriteit gesteld, omdat kunstenaars in zeer vele gevallen ook een soort van vergeten groep zijn. Er zijn er enkelen die het inderdaad zeer goed hebben, maar een zeer groot aantal van de kunstenaars heeft het zeer moeilijk.

Wij zijn er niet in geslaagd om voor deze aparte groep afzonderlijke vormen te vinden waardoor hun statuut zou gevrijwaard worden.

De kunstenaar heeft in onze samenleving een aparte eigen plaats. Dieper dan de filosoof en scherper dan de wetenschapsmens gaat hij **naar** de toekomst kijken en vindt hij datgene uit te drukken wat wij slechts kunnen stamelen.

Ik geloof dat wij een taak en een plicht hebben om deze kunstenaars te helpen. Ik weet goed dat een statuut uitwerken voor scheppende kunstenaars zeer moeilijk is. Wij hebben dit tijdens de vorige legislatuur gedaan voor de acteurs en regisseurs. Een **welvaartssamenleving** als de onze moet bereid zijn om de nodige gelden, en vooral om de nodige verbeeldingskracht op te brengen om de nodige financiële middelen te vinden. Persoonlijk denk ik aan de kunstenaarsdorpen of meditatiecentra.

Ik bedoel centra waar kunstenaars alleen of met het gezin een tijd lang kunnen samenwonen ofwel om zich te vervolmaken in hun eigen specialiteit, ofwel om contacten te leggen met kunstenaars van hun eigen groep, of met andere kunstenaars, hetzij om zich te bezinnen over zichzelf, hun functie en hun taak in de samenleving. Ik had de gelegenheid onlangs, te Kasterlee, een internationaal centrum voor grafische kunst, „Frans Masereel”, tot stand te brengen. Wij hadden daar het uitzonderlijk voordeel een unicum in West-Europa te vinden, nl. een verzameling van lithopersen voor steendruk, welke nauwelijks nog te vinden zijn.

Het ligt in mijn bedoeling om met uw hulp een dergelijk centrum in iedere provincie uit te bouwen, in zekere mate gespecialiseerd, in zekere mate ook ruim openstaande voor de kunstenaars. De Vlaamse schilderkunst is wellicht één van de grootste troeven van onze cultuur. Het is dan ook duidelijk dat wij aan deze tak van de kunst op een bijzondere wijze denken.

Ik denk dat deze tweede prioriteit een belangrijke is omdat zij **kadert** in de democratisering van de cultuur.

Ik bedoel hiermede dat de cultuur en vooral de kunst gemeengoed moeten worden voor de samenleving. Ik bedoel hiermede dat de kunstenaar uit zijn ivoren toren en uit zijn isolement vaak moet worden gehaald, om hem meer te integreren in de samenleving. De kunstenaar is inderdaad niet een op zichzelf staande figuur, hij is mede door de volksgemeenschap gevormd, hij is er innerlijk door opgebouwd. Ik geloof dat het de taak van de volksgemeenschap is hem midden deze samenleving te brengen opdat hij de gemeenschap terug kan geven wat hij ervan gekregen heeft.

In deze zin hoop ik, of liever ben ik ervan overtuigd, dat **u** mij zult steunen en dat wij bij de verdeling van de kredieten de nodige gelden zullen kunnen uittrekken om eerst experimenteel en later meer geordend de kunstenaars te helpen en te stimuleren. In dezelfde geest van democratisering van de cultuur wil ik nog vermelden dat een ontwerp van decreet op de subsidiëring van de dramatische kunst in voorbereiding is. Bovendien meen ik dat ook de nodige inspanningen moeten gedaan worden om het **opera**-wezen in Vlaanderen op een meer doeltreffende wijze te organiseren dan thans het geval is in een geest van samenwerking tussen alle betrokken openbare besturen. De grote financiële investeringen die het Rijk en de steden Antwerpen en Gent zich veroorloven, zouden moeten leiden tot een hoge artistieke uitstraling.

Mijn derde hoofdstuk heeft betrekking op de bescherming van ons leefmilieu.

Ik kom hier even terug op wat ik daarstraks uitvoerig heb gezegd, met name dat in het regeerakkoord deze bescherming zeer prioritair staat; ik wil ze ook bewust in mijn prioriteiten opnemen.

Dit kunnen wij omdat wij voor een gedeelte het leefmilieu mee kunnen ordenen langs de zorg voor de monumenten en de landschappen.

In het verleden werd deze zorg op dit domein al te vaak aangezien als behorende tot **belangstellings**sfeer van wetenschapsmensen, archeologen, kunsthistorici, architecten en noem maar op. Ik geloof dat wij de monumenten en landschappen ruimer, breder moeten zien in de socio-culturele betekenis van monumenten en landschappen centraal. Ik bedoel hiermede dat niet het klasseren of eventueel restaureren van een monument, van een gebouw, van een wijk essentieel is maar dat de socio-culturele functie welke hierdoor eventueel kan worden vervuld hogere betekenis heeft en in het vervolg leidinggevend zou moeten zijn voor de restauratie en vooral voor de overheidsfinanciering ervan.

Het doel is zeer duidelijk dat de grootste zorg moet voorzitten bij de restauratie van monumenten, dat zij een rol spelen voor de gemeenschap, welke langs de belastingen hiervoor gelden opbrengt.

Ten einde deze integratie in het leefmilieu te bevorderen **moet** er aan het landschap zeer grote aandacht worden geschonken. Zo is de klassering van het landschap „ Meerdaalwoud en Heverleebos ” van een 2000 hectaren belangwekkend omdat hierdoor tegelijkertijd de vervuiling van het milieu wordt tegengewerkt. Ik hoop dat wij dergelijke initiatieven in de toekomst meer zullen kunnen treffen. Ter zake moeten echter ook nieuwe maatregelen getroffen.

In de eerste plaats een ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 7 augustus 1931 tot het behoud van monumenten en landschappen; dit ontwerp werd reeds in de bevoegde commissie van het Cultuurparlement besproken en werd voor advies overgemaakt aan de Raad van State. De bedoeling is dat op een veel snellere wijze en met meer kracht de overheid tot het klasseren eventueel tot het restaureren zou kunnen overgaan.

Studies worden verricht voor de versnelde **inventarisering** van het monumentaal patrimonium.

Met de Minister van Openbare Werken werd overeengekomen dat voor gebouwen in deze inventaris vermeld, geen slopingsvergunning meer zal worden toegestaan zonder het advies van het Ministerie van Cultuur.

Belangrijk is ook het systeem van de kostenverdeling voor de restauratie van monumenten toebehorend aan privépersonen of instellingen. En wij zullen hier de financiële tussenkomst van de Staat afhankelijk maken van de sociale functie welke het gebouw kan vervullen. In de **mate** waarin juist deze **socio-culturele** functie stijgt, kan ook de mate van de tussenkomst van de overheid worden verwacht.

Ik moge ook nog vermelden dat globale studies verricht worden voor grote monumentale en landschappelijke gehelen. Vorig jaar werd bij wijze van experiment gestart met de wijk Cogels Osy te Berchem, Globale studies zullen binnenkort beginnen voor de Leiestreek, Zoutleew, Maaseik, Damme en de wijk Vlaaikensgang te Antwerpen.

Bedoeling ligt voor, niet meer enkele gebouwen losstaande van de omgeving te klasseren of te restaureren, maar voor het menselijk leefmilieu totale structuren te vinden welke belangrijk kunnen zijn en welke onze aandacht kunnen bezighouden.

Ik denk ook aan een Monumentenraad die de huidige Commissie voor Monumenten en Landschappen zal moeten vervangen en hieraan verbonden een aparte Rijksdienst voor Monumenten en Landschapszorg. Tenslotte worden een aantal experimenten verricht in verband **met** de reanimatie van historische gebouwen door de Staat aangekocht; ik vermeld het Kasteel van Ham te Steenokkerzeel, de Commanderie Alde Biezen te Spouwen en het Koninklijk Paleis te Antwerpen.

Bij dit alles valt het hoofddaccent op de valorisering van het monumentaal en landschappelijk patrimonium door de integratie van dit patrimonium in de maatschappij van morgen ten voordele van een leefbaar milieu naar menselijke schaal.

Hoofdstuk 4 betreft de sport, de recreatie en het openluchtlevens.

Het is duidelijk dat voor die maatschappij die met rasse schreden evolueert naar de eeuw van de vrije tijd, de sport, recreatie en openluchtlevens, een belangrijk aandeel zullen opnemen. Ik zou dit in zijn geheel als „ recreatiesport ” willen aanduiden omdat het accent van competitie zou weggenomen worden. Naast ontspanning in de letterlijke betekenis beoogt de recreatiesport duidelijk ook de lichamelijke en geestelijke fitheid, de gezondheid en ook de maatschappelijke dimensie van samenkomst in vriendschap en onderlinge sportieve confrontatie van „de andere”. Ten aanzien van deze **betrachting** en de algehele optiek van democratisering van de cultuur steekt echter schril af de feitelijke situatie die liet uitschijnen dat slechts 9% bij de mannen en 1% bij de vrouwen van ons land actief aan sport doen.

Hiertegenover heeft de overheid een dringende verantwoordelijkheid die ik tweërlei zie :

- de overheid moet een sensibilisatie voor de recreatiesport doorvoeren. De sportbiënnale 70 en sportiva 71 hebben de eerste poorten opengegooid. Ik verwacht dat dit parlement in de begroting 1972 de voorstellen zal steunen voor de sportbiënnale 1972 die reeds van start gegaan is.
- deze sensibiliteit moet echter gepaard gaan met een versnelde uitbouw van een aangepaste **sport**-infrastructuur. Onze polyvalente provinciale rijkssportcentra worden momenteel aangevuld met gespecialiseerde centra, zoals ondermeer voor ruitersport en watersport. Willen we echter werkelijk democratiseren dan moeten we deze infrastructuur nog dichter bij de bevolking brengen. Ik verwacht dat onze **burgemeesters**-reizen, die dit jaar naar Engeland leiden, inspирeren om op vlak van gemeente en federatie de juiste initiatieven los te weken.

Momenteel hebben deze acties voor de recreatiesport ook Europees burgerrecht verworven. Ons initiatief groeit naar concrete plannen om met de Raad van Europa nog dit jaar een ministerconferentie op Europese schaal te organiseren over de massasport. Het is voor deze uitbouw en verspreiding van de recreatiesport, veel meer dan alleen maar voor 's lands glorie, dat wij echter ook de sportelites stimuleren. Het sensibiliseringsproces heeft immers behoefte aan referentiekaders; aan topatleten die de interesse voor de sport en het openluchtlevens blijven aanscherpen door tot de verbeelding sprekende resultaten. In dit perspectief is het echter mijn mening dat, in samenwerking **met** het Belgisch Olympisch Comité, grote inspanningen moeten worden gedaan voor een goed geselecteerde kleinere groep topatleten. Deze opties, hoop ik, met advies van de hernieuwde Hoge Raad voor de Sport, grondig te kunnen uitdiscussiëren in deze Hoge Vergadering voor de Nederlandse cultuurgemeenschap. In deze discussies mogen we echter volgende **prak-**

tische uitzichten niet uit het oog verliezen. Moet er geen statuut voor de topatleten worden uitgebouwd zodat er voor onze sportelites nog een andere keuze mogelijk is, dan alleen zich te moeten verkopen aan de publiciteit ofwel de sportinspanningen voortijdig stop te zetten. Ik meen dat er geen keuze is. Moeten we ook niet voor onze Olympische beloften de mogelijkheid bieden langs onze rijkssportcentra om enerzijds de gekozen humanioraopleiding in het instituut naar keuze af te bouwen, terwijl het rijkssportcentrum met gekwalificeerde monitoren zorgt voor een sportieve opleiding in de door hen gekozen discipline.

En in analogie met deze praktische aanpak van de begeleiding der Olympische beloften, maar dan voor ruimere jongerengroepen opgezet, wil ik U ook de idee van sportklassen voorhouden. Deze zouden, wat inhoud betreft, inderdaad veel gelijkenis vertonen met de sneeuwklassen met dit verschil dat het in eigen land wordt georganiseerd met heel wat minder kosten dus . . . meer gegadigden. De mogelijkheid zal dan bestaan dat jonge mensen uit de verschillende takken van het onderwijs in onze rijkssportcentra vertrouwd zouden geraken met bepaalde sporttakken en algemene voorwaarden voor fysieke fitheid. . . dus geestelijke fitheid.

Wat betreft nu het toerisme meen ik dat wij inderdaad ook nieuwe wegen moeten opgaan, ten aanzien van het passieve in de recreatie. Er moet meer kans bestaan dat er bijvoorbeeld in de bestaande en beschermde landschappen mogelijkheden zijn voor passieve recreatie, waar ook weer zowel de fitheid als de mogelijkheid om gewoon niets te doen aanwezig zouden zijn. Daarenboven is het duidelijk dat kunstwerken, welke eventueel in de kelders van musea liggen, beter aan de muren hangen van centra voor sociaal toerisme. Ook is het duidelijk dat de vakantiecentra voor sociaal toerisme bibliotheken ter beschikking moeten hebben om de mogelijkheden van **lectuurvoorziening** te geven alsmede sportmonitoren en sportkoffers.

Vijfde hoofdstuk: Het kunstonderwijs.

Het kunstonderwijs staat volop in de belangstelling en deze wordt wel gekenmerkt door de voortdurende groei van de schoolbevolking en de gevoelige toename van scholen en afdelingen. Het onderwijs in de beeldende kunsten telt nu ruim 12 000 leerlingen ; dit aantal verdubbelde de laatste vijf jaar.

In onze muziekscholen met beperkt leerplan is het leerlingenaantal de laatste vijf jaar zelfs meer dan verdrievoudigd en bedraagt thans 70 000 leerlingen. De drie koninklijke muziekconservatoria hebben samen meer dan 1 200 studenten.

Het kunstonderwijs heeft, met uitzondering dan van de Koninklijke Muziekconservatoria en van de Hogere Instituten voor beeldende kunsten, niet de bedoeling op de eerste plaats kunstenaars te vormen, maar vooral aandacht te schenken aan de opleiding tot de actieve cultuurparticipatie.

Is het niet zo dat muzikale kennis tot de normale bagage zou moeten behoren van ieder meisje, en iedere jongen, die bij voorbeeld op 18 jaar het leven instapt.

Ik geloof dat ook hier weer het vrijetijdsperspectief van het allerhoogste belang is. En in deze vrijetijdsbesteding moeten wij zeggen dat het kunstonderwijs een ruime publieke belangstelling en waardering verdient omdat het de culturele vorming van grote lagen uit de bevolking verzorgt en verzekert.

Ook hier moet weer aangestipt worden dat de democratisering in het kunstonderwijs een zeer belangrijke factor is om de muzische vorming in het bereik van eenieder te brengen.

Het kunstonderwijs is dus in de eerste plaats bedoeld als een muzische vorming in de geest van kunstzinnige recreatie voor een zo groot mogelijk aantal jongelui, of volwassenen of bejaarden.

Natuurlijk zijn de Koninklijke Muziekconservatoria en ook het door ons gesubsidieerd Lemmensinstituut instellingen waar men professionele kunstenaars vormt. En ik moet zeggen dat de restructurering van de Koninklijke Muziekconservatoria en van het Lemmensinstituut in het raam van het hoger kunstonderwijs onze aandacht ten volle gaande houdt. Naast het nieuwe initiatief van de pedagogische opleiding van de toekomstige muzikleraars zullen ook hogere eisen gesteld worden wat de algemene vorming van de toekomstige kunstenaars aangaat.

Met mijn Collega van Nationale Opvoeding zijn wij bezig om met ingang van 1 september e.k., naast elk Koninklijk Muziekconservatorium en naast het Lemmensinstituut een afdeling voor hoger secundair onderwijs op te richten, ten einde aan de muzikaal begaafde jongeren de mogelijkheid te bieden, naast hun technische muziekstudies, een volwaardig diploma te verschaffen van secundair onderwijs dat de weg naar de Universiteit eventueel openhoudt.

Hoofdstuk 6: De musea.

Het museumbeleid dient dringend een verjongingskuur te ondergaan. Inderdaad de drie belangrijke functies van het museum, namelijk :

- 1) het aanleggen van een behoorlijke verzameling,
- 2) de wetenschappelijke studie in verband met deze verzameling,
- 3) het contact met het publiek,

zijn niet altijd op voldoende wijze in ons beleid geïntegreerd geweest. Vaak was de eerste en de tweede functie belangrijker dan de derde. De allerlaatste periode echter is het contact met het publiek duidelijk op de voorgrond getreden, men wil het kunstpatrimonium zo breed mogelijk voorstellen. Vandaar dat de educatieve activiteiten in onze musea een steeds grotere rol moeten vervullen. Is het daarbij niet onlogisch dat onze musea meestal gesloten zijn wanneer het publiek tijdens zijn vrijetijd de kans heeft onze musea te bezoeken.

De heer Liebermann, directeur van het „Museum of Modern Art” van New-York, heeft onlangs terecht

opgemerkt dat het Vlaamse land met zijn zeer grote plastische kunstenaars geen behoorlijk aangepast gebouw heeft voor de moderne kunst. In dit verband moet gewerkt worden en hard gewerkt worden aan het project van het Museum voor moderne kunst te Antwerpen. Moet er ook geen betere samenhang komen tussen de verschillende musea zodanig dat het bezit van ieder museum niet als een afzonderlijk element kan worden bekeken.

Hoofdstuk 7 handelt over het internationaal cultureel beleid.

De inwoners van een klein land zijn vaak geneigd zichzelf te onderschatten omdat zij de betekenis van hun cultuur soms afwegen aan de beperktheid van hun grondgebied en het betrekkelijk geringe aantal miljoenen inwoners. Dit is eigenlijk fout want het belang van het handhaven van een cultuur, de betekenis van een cultuur in de wereld, hangt veel meer af van de uitstralingskracht, van de scheppingskracht, meer van de kwaliteit dan van de kwantiteit. En het is duidelijk dat in het reeds genoemde perspectief van uitdijend wereldbeeld men hoegenaamd niet komt naar een „melting pot” van de cultuur, maar dat men integendeel de diverse eigen culturen steeds sterker zal blijven beklemtonen.

Wij hebben aan de wereld iets te bieden en indien wij slechts op een aspect van ons cultuurbezit mogen wijzen, bij voorbeeld schilderkunst, dan moet ik terugdenken aan de successen van de Vlaamse schilderkunst „Ensor tot Permeke” te Parijs en te Londen. Ik geloof dat het Cultuurparlement ermee akkoord zal gaan dat wij deze inspanningen moeten doorzetten, dit jaar staat Tokio en volgend jaar New-York op het programma. Maar wij zenden natuurlijk veel meer mensen uit, niet alleen maar kunstenaars, maar ook musici, acteurs, auteurs, studenten, geleerden en experts. Zij brengen het beeld van de Nederlandse cultuur zoals zij waait en draait bij ons, de diverse gebieden waarin zij werkzaam zijn.

Vanzelfsprekend gaat onze internationale culturele politiek vooral uit naar Nederland, daar wij met Nederland het gemeenschappelijk erfgoed te bewaren en te verdedigen hebben. Ik sprak reeds vroeger van de academie welke wij zoeken op te richten.

Inspanningen moeten worden verricht en ik verheug mij erover dat wij op 23 mei een nieuw cultureel top-overleg hebben, met Nederland om juist de uitstraling van de Nederlandse cultuur in het buitenland steeds sterker gemeenschappelijk te doen, zodanig dat het gemeenschappelijk erfgoed als een gemeenschappelijk patrimonium verschijnt en de wereld, onze eigen cultuur beter kan waarderen en kennen.

In hoofdstuk 8 handelen wij over de Nederlandse cultuur en Brussel.

Reeds bij mijn ambtsaanvaarding in 1968 heb ik vooropgesteld dat ik de bevordering van de Nederlandse cultuur te Brussel prioritair stelde.

Tijdens het televisiegesprek dat ik had met de overleden Nederlandse auteur Godfried Bomans gaf ik als mijn mening te kennen dat, na de overheveling van Leuven-Frans naar Wallonië, er nog één groot probleem overbleef voor de Vlaamse beweging, namelijk de Nederlandstalige aanwezigheid te Brussel.

Het was dan ook mijn standpunt, dat ik reeds in september 1971 kenbaar maakte, dat Brussel de zetel van het Nederlandstalig Cultuurparlement moest zijn.

Meer en meer tekent zich de ware betekenis af van de noodzakelijkheid van deze aanwezigheid.

Inderdaad, wanneer het Nederlands door de anti-Vlaamse ingesteldheid van de hoofdstad te Brussel mocht uitgeroeid worden is het duidelijk dat voor Vlaanderen Brussel niet langer als hoofdstad kan aanvaard worden en komt meteen de leefbaarheid van België in het gedrang.

Om deze reden heb ik dan ook gemeend een aantal maatregelen te moeten nemen om de Nederlandstalige aanwezigheid in Brussel te bevestigen en te bevorderen.

Ik ben daarbij uitgegaan van het standpunt dat niet de Vlaamse elite te Brussel bedreigd is maar dat de deculturatie vooral de cultureel zwakken bedreigt. Naast de bevordering van het conservatoriumbezoek en de verdere uitbouw van het theater- en concertleven, heb ik dan ook vooral initiatieven genomen naar de bredere bevolkingslagen toe.

- Zeventien kunstacademies werden opgericht voor de kunstzinnige recreatie. Waar in 1967 nog geen dergelijke instellingen bestonden voor de Nederlandstaligen bereikt het aantal leerlingen er nu reeds meer dan 25% van het totaal.
 - In Anderlecht, Schaarbeek, Elsene, Etterbeek, Sint-Jans-Molenbeek werden de gebouwen voor het kunstonderwijs uitgebreid tot Nederlandstalige ontmoetingscentra.
 - In zes gemeenten werden gebouwen beschikbaar gesteld als jeugdclubhuizen.. .
 - 22 speelpleinen werden opengesteld met een enorm succes.
 - De gordel van smaragd : in de omgeving van Brussel kwamen diverse centra tot stand; Dworp en Steenokkerzeel zijn geopend. Strombeek-Bever en Dilbeek worden dit jaar geopend.
 - Als overkoepelend orgaan werd het Contact- en Cultuurcentrum opgericht als een algemeen informatiecentrum. De publikatie „Deze maand te Brussel ” verspreid bij 40 000 Nederlandstaligen in het hoofdstedelijk gebied is een niet meer weg te denken hefboom voor heel het Nederlandstalige leven te Brussel.
- Het ligt in mijn bedoeling op de ingeslagen weg verder te gaan. Over enkele dagen wordt een nieuw Jeugdclubhuis opengesteld in Oudergem en enkele weken later volgt de openstelling van een polyvalente zaal te Etterbeek.

Ik wens echter in de toekomst nog meer de nadruk te leggen op initiatieven die de democratisering van de cultuur in de hand werken.

Het Contact- en Cultuurcentrum kreeg een nieuwe dubbele opdracht : de oprichting op het **Martelarenplein** van een grote Nederlandstalige bibliotheek, in samenwerking met de bestaande Nederlandstalige bibliotheken.

Het is gebleken dat van alle takken van de culturele werking de arbeiders het meest worden aangesproken door de bibliotheek. Een tweede belangrijke nieuwe opdracht voor het Contact- en Cultuurcentrum is de animatie van de opgerichte wijkcentra en de coördinatie van het verenigingsleven.

Een tweede belangrijk initiatief is de oprichting van een instelling voor levensvorming voor jonge arbeiders te Brussel. Deze groep jonge arbeiders is te Brussel dubbel gehandicapt: en als Vlaming en als sociaal zwakke groep.

Een derde nieuw initiatief bestaat in de oprichting van een aantal eenvoudige taallabo's waar Frans-taligen en vreemdelingen in de mogelijkheid gesteld worden snel en behoorlijk Nederlands te leren.

Er staat op dit ogenblik veel op het spel in Brussel. Indien Brussel er niet in slaagt de Nederlandstalige aanwezigheid op een paritaire wijze als de Franstalige te aanvaarden en te bevorderen zal het zijn rol als hoofdstad niet kunnen blijven vervullen.

Meteen zou het ook zijn kansen om uit te groeien tot de werkelijke hoofdstad van Europa onherroepelijk verliezen. Ook voor de Vlamingen betekent Brussel de toegang tot het Europa van Morgen.

Het negende hoofdstuk betreft de infrastructuur.

De belangstelling voor de culturele infrastructuur is slechts het laatste decennium tot ontwikkeling gekomen. Een van de belangrijkste schakels van deze infrastructuur vormen de culturele centra. Op 27 december 1967 werd de eerste steen gelegd van het eerste cultureel centrum, namelijk te Turnhout. Hiermede werd op concrete wijze begonnen met de verwezenlijking van een vernieuwde culturele infrastructuur in het Vlaamse land. Vier jaar studie- en voorbereidingswerk gingen deze definitieve beginfase vooraf. Uit een sociologische studie gemaakt in 1964 bleek dat de culturele infrastructuur niet meer voldeed aan de moderne vereisten.

De bestaande infrastructuur was verouderd om drie redenen : de gebouwen voor culturele doeleinden bleken oud en versleten te zijn, de infrastructuur was zeer eenzijdig samengesteld en omvatte hoofdzakelijk een zeer groot aantal „zalen”, en tenslotte bleek dat de gebouwen in sterke mate vervuild waren. Tegen deze achtergrond tekende zich de behoefte af aan een nieuwe soort van culturele infrastructuur waarvan de culturele centra de basiselementen zouden vormen.

De culturele centra beogen evenwel meer dan alleen maar nieuwe lokalen beschikbaar te stellen voor die takken uit het cultureel werk die moeilijkheden met

hun infrastructuur hebben. Het cultureel centrum beoogt een gestructureerd trefpunt te zijn van de verschillende takken van het culturele werk, waardoor een geheel ontstaat dat groter is dan de delen waaruit het is samengesteld. Dit geheel heeft een dubbele opdracht: enerzijds op te treden als ontmoetingscentrum en anderzijds als instrument voor de democratisering van de cultuur.

De vereenzaming van de mens is een van de meest acute problemen van de huidige maatschappij. Het is duidelijk dat wanneer gebouwd wordt voor culturele doeleinden de creatie van een menselijke ontmoetingsplaats moet nagestreefd worden.

De democratisering van de cultuur wordt door de culturele centra op een drievoudige wijze in de hand gewerkt: via de culturele centra wordt aan **cultuurspreiding** gedaan waardoor culturele waarden in het bereik komen van een steeds groeiend aantal mensen, het bouwprogramma wordt vastgesteld op basis van een socio-cultureel onderzoek bij de bevolking waarvoor het bestemd is, de culturele centra worden daarenboven beheerd in samenwerking met de culturele raden, dus mede door diegenen die het culturele werk bedrijven zodat er een rechtstreeks medebeslissingsrecht is van uit „de basis” waardoor het cultureel centrum in zijn activiteiten onmiddellijk kan aansluiten bij de levende culturele behoeften.

Sinds 1967 namen reeds heel wat gemeenten initiatieven. Er is wellicht geen enkele gemeente meer waar nog geen eerste stappen gezet werden voor de bouw van een cultureel centrum.

Concreet gesteld is het zo dat in 26 gemeenten het socio-cultureel onderzoek bezig of uitgevoerd is. In 9 gemeenten is men bezig de resultaten van het onderzoek om te zetten in plannen. Voor 6 zijn de plannen reeds onderzocht door de Commissie van Advies inzake Nederlandstalige Culturele Centra. In 16 gemeenten zijn de bouwwerken bezig. Een vijftal centra zijn geheel of gedeeltelijk in gebruik.

In de praktijk meen ik dat elke gemeenschap die sociaal leefbaar is over haar eigen culturele infrastructuur zou moeten beschikken. Rekening houdend met de verschillen in niveau van de verschillende steden en gemeenten kunnen de behoeften geraamd worden op : een vijftal streekcentra, een 120 gewestelijke centra en een 280 lokale centra.

Waar tot nog toe vooral initiatieven genomen werden door grotere gemeenten, stellen wij vast dat de laatste tijd meer initiatieven loskomen bij kleinere gemeenten. Hierbij komen twee tendensen, die doelbewust in de hand worden gewerkt, naar voren. Er wordt meer en meer de nadruk gelegd op de „ontmoetingsfunctie” der culturele centra en op de tweede plaats dient gewezen op een streven om de sportinfrastructuur te integreren in de culturele centra.

Het zwaartepunt bij de verwezenlijking voor de culturele infrastructuur ligt ongetwijfeld bij de door de staat betoelaagde gemeentelijke en provinciale culturele centra.

Waar evenwel de gemeenten tekort schieten of waar zich culturele behoeften stellen van nationaal belang, worden initiatieven genomen door het Rijk zelf.

Voor wat het eerste betreft verwijs ik naar hetgeen ik zegde over Brussel.

Voor het tweede moeten de nationale vormingscentra vermeld worden.

In Dworp en Steenokkerzeel werden onlangs vormingscentra respectievelijk voor de jeugd- en de volksontwikkeling in gebruik genomen. Het Koninklijk Paleis te Antwerpen werd in gebruik genomen als experimenteel internationaal cultureel centrum.

Het Kasteel **Alde Biezen** wordt ingericht als vormingscentrum voor de jeugd, sport, kunsten en volksontwikkeling.

Een bijzondere vermelding verdienen de zogenaamde kunstenaarsdorpen: een eerste voor plastische kunsten is reeds gedeeltelijk in werking te Kasterlee.

De betoelaging van de gemeentelijke en provinciale sportinfrastructuur behoort niet tot de bevoegdheid van de Ministers van Cultuur maar tot de bevoegdheid van de Minister van Volksgezondheid.

Met het oog op de integratie van de sportcentra en de culturele centra en met het oog op de coördinatie van de sportinfrastructuur van de ondergeschikte besturen en die van het Rijk — die wel onder de bevoegdheid valt van de Minister van Cultuur — hoop ik tot een gecoördineerd beleid te kunnen komen inzake de sportinfrastructuur met mijn Collega van Volksgezondheid.

Ik heb het genoeg gehad in de vorige legislatuur te kunnen starten met een aantal rijkssportcentra. Deze centra hebben ofwel een regionale taak zoals die van Brugge, Herentals en Hasselt (in gebruik), Gent (in opbouw) en Antwerpen (in planning) ofwel betreft het gespecialiseerde sportcentra waar enkele gespecialiseerde sporttakken kunnen beoefend worden zoals ruitrij te Genk (in gebruik), Waregem en Merksplas (in voorbereiding) of watersport te Kuringen, Oostende, Nieuwpoort, Blankenberge (in gebruik) en **Hombeek**, Weert, Walem, **Sint-Jan-in-Eremo** (in voorbereiding). Het ligt in mijn bedoeling deze politiek verder uit te bouwen en hierbij vooral samenwerking te verkrijgen met de gemeenten en provincies.

Het ligt ook in mijn bedoeling naast de vermelde infrastructuur voor de jeugd te Dworp een aantal provinciale culturele jeugdvormingscentra te **betoelagen**.

Ik heb eveneens een ontwerp van Koninklijk Besluit uitgewerkt waarin een financiële tussenkomst is voorzien voor de bouw van jeugdlokalen, **jeugdclubhuizen** en de vormingscentra der jeugdbewegingen.

Ik heb steeds een zeer groot belang gehecht aan de verwezenlijking van de infrastructuur. Het was duidelijk dat op dit vlak een grote achterstand was opgelopen welke we stilaan aan het goedmaken zijn.

Mijn streven naar infrastructuur is evenwel ook gebaseerd op het feit dat ik van oordeel ben dat het niet op de eerste plaats de taak is van de overheid de cultuur te organiseren dan wel om te stimuleren en om mogelijkheden te bieden.

Het beschikbaar stellen van infrastructuur betekent niet alleen een grote hulp voor diegenen die aan cultureel werk doen, het schenkt ook gelijke kansen voor iedereen, zowel voor grote als voor kleine verenigingen, voor arme en rijke, voor levensbeschouwelijke minderheden als meerderheden.

Hoofdstuk 10: Wijziging van de omroepwet.

De universele betekenis van de omroep in het democratiseringsproces van de cultuur kan niet langer worden betwist.

In vrijwel ieder gezin is de radio sinds lang een gemeengoed en T.V. heeft ook bijna iedere huiskamer veroverd.

Er komt natuurlijk kritiek op uitzendingen van radio en T.V. en dit is vanzelfsprekend omdat in onze tijd de televisie en de radio nog een monopoliepositie hebben. Maar er dienen zich nieuwe technieken aan namelijk de kabeltelevisie en de beeldcassette, zodat ook dit monopolie zal gerelativeerd worden.

In heel dit kader is het duidelijk dat het statuut van de B.R.T.-R.T.B., gebaseerd op de wet van 1960, tenslotte dient onderzocht, in het bijzonder om tegen de nieuwe technische ontwikkelingen opgewassen te zijn.

Vergeten wij niet dat omroepen, behoudens de reclame en de mededeling van de Regering in het bereik van het Cultuurparlement zijn geplaatst geworden.

Zoals in het regeerakkoord vermeld, wordt door de Regering een wijziging van de omroepwetgeving voorbereid. Het gemeenschappelijk instituut zal worden gesplitst. Twee uitzendingsinstituten zullen worden opgericht bij decreet. Hun oprichting bij decreet zal niet meebrengen dat hun statuut als zodanig per sé zal verschillen, maar het hoeft ook niet per sé identiek te zijn.

Het vele goede dat in de omroepwet van 1960 stak en dat de tand des tijds heeft getrotseerd moet behouden blijven. Maar ongetwijfeld zullen verbeteringen worden aangebracht. Ik denk aan een grote verscheidenheid in de programmering, ik denk aan een ruime inbreng en artistieke wedijver, ik denk aan een brede inspraak, die noodzakelijk is omdat inderdaad het publiek zich dichter wil betrokken zien bij de uitzendingen.

Maar de betekenis van de omroep is zo indringend dat wij omzichtig moeten te werk gaan. In ieder geval heb ik besloten onmiddellijk een ruime programmaraad bij de B.R.T. op te richten, die de raad van beheer zal hebben te adviseren over de wensen van de kijkers zoals deze in brede kring leven.

Maar intussen moet ik u aankondigen dat ter voorbereiding daarvan, en om zeer snel te gaan, ik

besloten heb onmiddellijk, binnen het raam van de huidige wetgeving, een ruime programmaraad bij de B.R.T. tot stand te brengen, zodanig dat van nu af aan reeds de betrokkenen een zekere inspraak zullen krijgen, maar dit heeft bij wijze van spreken niets te maken met de omroep zelf.

De heer Van Eynde. — Wie zijn die betrokkenen?

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — De betrokkenen zullen zijn de grote socio-culturele en socio-economische groepen die de gebruikers zijn van de media radio en televisie.

De heer Coppieters. — Wie kan er bepalen dat het grote groepen zijn?

De heer Van Mechelen (Minister van Nederlandse Cultuur). — Ik geloof dat die grote groepen in de meeste richtingen bestaan, het zijn de instituten die zich als een soort consument van deze instellingen naar voren brengen. Ik geloof dat het niet zo moeilijk zal zijn om hier de nodige verantwoordelijken te vinden, vermits wij rekening houden met hetgeen in het cultuurpact ter zake reeds werd naar voren gebracht.

Mijnheer de Voorzitter,
Dames en Heren,

De taak van uw Hoge Vergadering is determinerend voor de ontwikkeling van het cultuurbeleid in dit land. Dit Cultuurparlement zal inderdaad de regelen vastleggen welke de toekomstige cultuurpolitiek zullen bepalen. Dit is een zeer belangrijke aangelegenheid omdat het nu de eigen gemeenschap is die op een eigen zelfstandige wijze de gelden zal besteden om deze cultuurpolitiek te voeren.

Wij zullen dan ook zelf hiervoor verantwoordelijk zijn. Wij zullen morgen niet de schuld van een minder goed cultuurbeleid kunnen schuiven op de rug van de unitaire Belgische Staat. Wij zullen dit cultuurbeleid zelf gevoerd hebben.

De decreten die U zult uitvaardigen zullen het culturele uitzicht van Vlaanderen in de eerstvolgende decennia bepalen.

Onze verantwoordelijkheid is des te groter omdat wij bij de aanvang van deze nieuwe periode in het cul-

tuurleven van ons volk de diepe groeven zullen getrokken hebben welke als voorbeeld zullen gelden voor de samenleving welke wij morgen opbouwen. Die samenleving van morgen, het samenleven van de vrije tijd, samenleving waarin de welvaart meer en harmonisch gespreid is, een samenleving waarin communicatiemedia steeds sterker doordringen, samenleving die een karakter zal krijgen dat wij ervan zullen gemaakt hebben en de kroon van deze samenleving, het toppunt, de bekroning zal de cultuur zijn. Deze cultuur, ik herhaal het, moet het democratiseringsproces ondergaan in de ruimste en diepste zin van het woord, dan en dan alleen zal deze grandioze hervorming van het statuut van de Belgische Staat betekenis hebben gehad.

Dames en Heren, ik heb persoonlijk vertrouwen in dit Cultuurparlement en ik ben ervan overtuigd dat uw inspanningen ons cultuurbeleid waarachtig democratisch kunnen maken, ik heb geloof in de toekomst van de Nederlandse cultuur in België en in de wereld. (*Handgeklap op alle banken*)

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De heer Voorzitter. — Dames en Heren, de uiteenzetting van de heer Minister is omstandig genoeg opdat wij, na een periode van overleg van een veertiental dagen, opnieuw zouden samenkomen voor een debat over de materie die hier werd naar voren gebracht.

Ik stel voor dat deze vergadering zou worden opgeroepen binnen deze periode. De precieze datum zal U worden meegedeeld.

Geen bezwaar?

Dan stel ik voor deze vergadering te sluiten.

— De vergadering wordt te 15 u. 30 gesloten.

De vergadering gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

VRAGEN

Schriftelijke vragen en antwoorden

Artikel 51 van het Reglement.

Een vraag werd ingediend door de heer **Vanhacgendoren**.